

Datum: 13 februari 2023

Onderwerp: Manifest | Geef toerisme en recreatie de ruimte!

Beste deelnemer,

Hartelijk dank voor uw aanwezigheid op ons netwerkevent Geef toerisme en recreatie de ruimte!

Bijgaand ontvangt u ons manifest *Geef toerisme en recreatie de ruimte!* dat vandaag is uitgegeven door Gastvrij Nederland en Destinatie Nederland.

In het manifest roepen wij met zes aandachtspunten voor provinciaal beleid de provincies op ruimte te maken voor recreatie.

Het volledige manifest vindt u hier:

<https://destinatienederland.nl/wp-content/uploads/2023/02/Manifest-Geef-toerisme-en-recreatie-de-ruimte.pdf>

En de two-pager:

<https://destinatienederland.nl/wp-content/uploads/2023/02/Manifest-Geef-toerisme-en-recreatie-de-ruimte-two-pager.pdf>

Elke aanwezige organisatie kan het manifest delen met haar belangrijkste stakeholders en achterban in de provincie, regio of stad met een eigen verhaal, eigen perspectief en boodschap.

Zo vragen we gezamenlijk ruimte te maken voor recreatie!

Wij wensen u veel leesplezier toe.

Destinatie Nederland
Directeur Destinatie Nederland
Directeur Toerisme VAN

Gastvrij Nederland
Directies van Gastvrij Nederland

Voor provincies is het cruciaal om toerisme en recreatie te stimuleren – inclusief cultuur. Deze brede gastvrijheidssector biedt namelijk oplossingen voor de grote beleidsvraagstukken van deze tijd. Bijvoorbeeld op het vlak van wonen, welzijn, economie, verkeer, natuur, klimaat en energie. Toerisme en recreatie moeten kortom de ruimte krijgen, zeker ook fysiek. Dit manifest vertelt hoé. Wat kan een provincie doen om die ruimte te geven?

MANIFEST

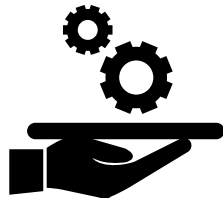

Geef toerisme en recreatie de ruimte!

Zes aandachtspunten voor provinciaal beleid

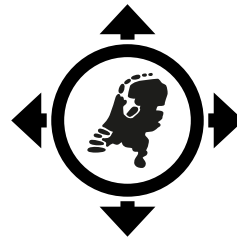
1. Blijf recreatie en toerisme stimuleren.

Formuleer als coalitie een visie op deze sector. Beloof in het coalitieakkoord de sector te ondersteunen. Verbind die ondersteuning met andere beleidsterreinen. Reserveer een passend begrotingsbedrag. En versterk de samenwerking tussen de sector en het beroepsonderwijs.

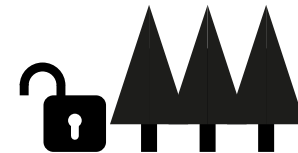
2. Geef de brede gastvrijheidssector genoeg fysieke ruimte.

Zet dit doel in provinciale plannen en opgaven. Benut er vrijkomende landbouw-arealen voor. Zorg dat commissies de kennis gebruiken van sectorexperts. Verzamel en analyseer data. En gebruik die onder meer om toerisme en recreatie slim te spreiden.

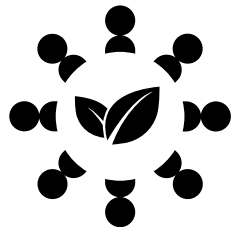
3. Voorkom de afsluiting van recreatieve gebieden.

Leg alle maatregelen voor de natuurbescherming in een gebied op tafel. Vind een uitgebalanceerde combinatie van oplossingen. En kap daarbij toerisme en recreatie niet voorbarig af: toerisme en recreatie kunnen vaak prima samengaan met natuurbescherming.

4. Stimuleer verduurzaming en 'natuurinclusief handelen'.

Geef recreatie en toerisme een rol in de verduurzaming van gebieden. Inspireer consumenten tot duurzame vormen van toerisme en recreatie. En maak regelingen om voorzieningen te verduurzamen makkelijk te vinden en te gebruiken.

5. Investeer in vervoersopties en infrastructuur.

Spreek hiervoor bijvoorbeeld het fonds aan van het Nationaal Programma Landelijk Gebied. En zorg zo dat mensen diverse vervoersmogelijkheden hebben om recreatieve en toeristische voorzieningen te bereiken. Inclusief elektrisch rijden, fietsen en wandelen.

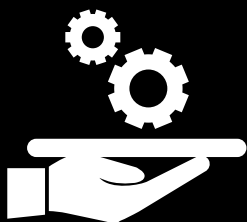
6. Houd recreatieparken bestemd voor recreatie.

Maak beleid om de vitaliteit en recreatieve functie van recreatieparken te herstellen en behouden. Versterk de rechtspositie van ondernemers in de aanpak van permanente bewoning. En maak elders ruimte voor woningen en noodopvang.

1. Blijf recreatie en toerisme stimuleren

De brede gastvrijheidssector is een vliegwieltje voor de economie. Toerisme en recreatie – inclusief cultuur – dragen bijvoorbeeld bij aan werkgelegenheid. En ze leveren zowel de BV Nederland als de provincies inkomsten op. Daarnaast draagt de sector bij aan andere maatschappelijke opgaven. Bijvoorbeeld aan de kwaliteit van leven en de gezondheid van de bevolking. Toerisme en recreatie bieden een ontspannende en energieke omgeving voor mensen van alle leeftijden en culturen. De sector helpt daarnaast voorzieningen in stand te houden die voor inwoners belangrijk zijn. Denk aan de vervoersmogelijkheden om toeristische en recreatieve voorzieningen te bereiken – van buslijnen tot wandel- en fietspaden. Maar denk ook aan winkels, horeca en musea. Zelfs als retail- en gastvrijheidszaken geen onderdeel zijn van het toeristisch-recreatieve aanbod, kunnen ze profiteren van de toestroom aan toeristen en recreanten!

Wat is nodig?

➤ Formuleer visie

Formuleer als coalitie een heldere visie op toerisme en recreatie in de eigen provincie. Maak in deze visie duidelijk waarom waardevolle voorzieningen in deze sector ondersteund moeten worden. Houd daarbij rekening met de belangen van bezoekers én inwoners. Kijk wat de omgeving toelaat. En zie hoe de sector onlosmakelijk verbonden is met – en oplossingen biedt voor – talrijke belangrijke beleidsthema's en -vraagstukken. Onder meer op het gebied van wonen, welzijn, economie, verkeer, natuur, klimaat en energie.

➤ Verbind andere beleidsterreinen

Neem in het coalitieakkoord een paragraaf op over de brede gastvrijheidssector. Baseer deze paragraaf op eerdergenoemde visie. Verbind beleid over de brede gastvrijheidssector dus duidelijk aan andere beleidsterreinen. En zie hoe die verbinding met vrijwel elk beleidsterrein mogelijk is. Of het nu gaat om infrastructuur, vestigingsklimaat, woningbouw en cultuur of wonen, sport, waterverkeer of ruimtelijke ordening. Reserveer voor de ondersteuning van toerisme en recreatie een passend bedrag in de begroting.

➤ Stimuleer samenwerkingen

Stimuleer samenwerking tussen de gastvrijheidssector en publieke organisaties (publiek-private samenwerking). Onder meer met het beroepsonderwijs. Versterk voor deze laatste krachtenbundeling vooral ook samenwerkingsinitiatieven die er al zijn. De samenwerking met het beroepsonderwijs is noodzakelijk om in de toekomst voldoende human capital te hebben voor toerisme en recreatie. De vraag om goed opgeleide medewerkers blijft groeien.

2. Geef de brede gastvrijheidssector genoeg fysieke ruimte

De brede gastvrijheidssector is belangrijk voor welzijn en welvaart. Er zijn nog volop plaatsen in Nederland die meer bezoekers kunnen en willen trekken, die meer willen profiteren van recreatie en toerisme. Tegelijkertijd leggen recreatie en toerisme grote druk op de flora en fauna in Nederlandse natuurgebieden. En zijn er (stedelijke) bestemmingen waar de sector de balans tussen bewoners en bezoekers verstoord heeft. Dit alles vraagt om slimme oplossingen.

Wat is nodig?

➤ Opname in plannen

Zorg dat er binnen de provinciale plannen en opgaven meer ruimte is voor de brede gastvrijheidssector. Bijvoorbeeld via de uitwerking van het Provinciaal Startpakket fysieke leefomgeving.

➤ Gebruik bestaande leidraad

Omarm en gebruik de 'Leidraad Bestemmingsmanagement'. Deze is ontwikkeld door een brede werkgroep, waaraan meerdere provincies deelnamen.

➤ Benut landbouwgronden

Benut vrijkomende landbouwwarealen voor recreatieve gebiedsontwikkeling, nieuwe (vaar)watergebieden en landschapsverfraaiing.

➤ Werk samen met experts

Geef het volgende advies aan commissies voor de transitie van het landelijk gebied: 'Gebruik de kennis van experts in toerisme en recreatie'. Denk bij zulke experts aan het toeristisch bedrijfsleven en organisaties op het gebied van destinatiemanagement.

➤ Pak de regie

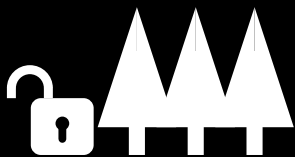
Neem als provincie de regie over de spreiding van toeristische en recreatieve activiteiten en voorzieningen. Onderzoek op welke plekken en tijden meer of juist minder bezoekers wenselijk zijn. En laat het aanbod van recreatie en toerisme aansluiten op dit onderzoek. Om dat aanbod aantrekkelijk en passend te maken – en de spreiding tot een succes – is nauwe samenwerking nodig tussen de provincie, gemeentes, ondernemers en organisaties op het gebied van destinatiemanagement.

➤ Maak keuzes op basis van data

Zorg dat er voldoende data verzameld en geanalyseerd wordt om de brede gastvrijheidssector goed te 'sturen'. Waar en wanneer is het bijvoorbeeld druk? Waar en wanneer niet? Waarin zijn toeristen en recreanten écht geïnteresseerd? Hoeveel economische waarde creëren bestemmingen precies? En wat is hun CO2-voetafdruk? Faciliteer de regionale samenwerking die nodig is voor deze dataverzameling en -analyse. Zoek en faciliteer ook samenwerking met relevante landelijke initiatieven, zoals de Landelijke Data Alliantie.

3. Voorkom de afsluiting van recreatieve gebieden

Stikstof, verdroging en het splitsen en versnijden ('versnipperen') van landschappen. Dat zijn enkele redenen waarom de natuur in Nederland onder druk staat – los van de recreatie en het toerisme in natuurgebieden. Een snelle maatregel om deze gebieden te beschermen, is om ze minder toegankelijk te maken voor bezoekers. Daarbij wordt dan een nieuwe balans gezocht tussen mens en natuur. Mede daarom is er een sterke neiging om voor die maatregel te kiezen bij het opstellen van beheerplannen voor (door de EU) beschermde natuurgebieden.

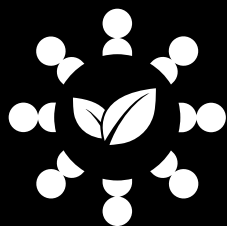
Wat is nodig?

> Focus niet op beperkingen

Laat de nieuwe balans tussen mens en natuur niet te nadelig uitpakken voor de brede gastvrijheidssector. Betrek deze sector juist bij het creëren van die balans. En focus niet op toegangsbeperking voor bezoekers, maar kies voor een combinatie van maatregelen. Er zijn meerdere redenen waarom de natuur onder druk staat, dus ook meerdere oplossingen.

4. Stimuleer verduurzaming en 'natuurinclusief handelen'

De brede gastvrijheidssector wil graag zijn verantwoordelijkheid pakken en meewerken aan de energietransitie en verduurzaming. De sector is bovendien bereid én in staat om bij te dragen aan de opwekking van meer energie.

Wat is nodig?

➤ Omarm duurzame initiatieven

Bied in gebieds- en omgevingsplannen ruimte voor initiatieven die duurzaamheid nastreven, inclusief de transitie naar duurzame landbouw. Geef de brede gastvrijheidssector een concrete rol in het realiseren van deze initiatieven.

➤ Inspireer en faciliteer

Wijs consumenten de weg. Inspireer hen om te kiezen voor duurzame toeristische en recreatieve activiteiten en voorzieningen. Zorg dat deze herkenbaar, toegankelijk en aantrekkelijk voor hen zijn.

➤ Maak regelingen toegankelijker

Maak het instrumentarium voor innovatie en verduurzaming beter vindbaar en toepasbaar. Informeer ondernemers in de sector bijvoorbeeld gericht over de regelingen die zij kunnen gebruiken om te innoveren en te verduurzamen. Veel ondernemers weten niet hoe ze zulke regelingen moeten aanvragen, als ze deze überhaupt al kennen.

5. Investeer in fysieke bereikbaarheid en infrastructuur

Recreatieve en toeristische voorzieningen moeten goed bereikbaar blijven of worden. Altijd met oog voor duurzaamheid.

Wat is nodig?

➤ Behoud infrastructuur

Houd de infrastructuur in stand die recreatieve en toeristische voorzieningen goed bereikbaar maakt. Schrap bijvoorbeeld geen buslijnen of fietsroutes naar deze voorzieningen.

➤ Werk aan robuuste vervoersoplossingen

Streef via provinciale aanbestedingen naar een fijnmazig regionaal mobiliteitsnetwerk. Zorg dat dankzij dit netwerk het landelijk gebied goed bereikbaar is – via diverse, robuuste vervoersoplossingen. Niet alleen autowegen dus, maar ook robuuste wandel-, fiets- en openbaarvervoersnetwerken. Stimuleer dankzij deze netwerken duurzaam verkeer naar voorzieningen binnen en tussen provincies. Creëer ook voldoende Toeristische Overstappunten: plekken om de auto te parkeren en vanaf daar een wandel- of fietstocht te starten in een landelijke omgeving.

➤ Recreatie aandachtspunt bij nieuwbouw

Schenk in de woningbouwopgave voldoende aandacht aan de bereikbaarheid van vrijetijdsvoorzieningen.

➤ Investeer in wandel- en fietsnetwerken

Investeer niet alleen in het provinciale wegennet, maar ook in wandel- en fietsnetwerken. Deze netwerken zorgen voor duurzaam verkeer naar voorzieningen binnen en tussen provincies.

➤ Faciliteer elektrisch rijden

Houd ook rekening met de grote groei van het elektrisch rijden. Het is bijvoorbeeld essentieel om 'laadinfra' (oplaadplekken voor elektrische auto's) verder door te ontwikkelen. Ook op toeristische en recreatieve plekken.

➤ Maak gebruik van het Nationaal Programma Landelijk Gebied

Vanuit dit programma stelt het kabinet een transitiefonds ter beschikking van 24,3 miljard euro. Die beschikbaarheid geldt tot en met 2035. Met het fonds wil het kabinet meebetalen aan maatregelen van provincies, gemeenten en waterschappen die gebaseerd zijn op integrale provinciale programma's.

6. Houd recreatieparken bestemd voor recreatie

Provincies hebben te maken met een groot aantal mensen dat een vaste woning zoekt. Voor al deze groepen is er vaak een tekort aan huisvesting. Door het langdurige tekort aan woningen in Nederland zoeken steeds meer mensen onderdak op recreatieparken. De neiging is nu om waar mogelijk mensen gebruik te laten maken van recreatieparken of om dit gebruik te gedogen. Deze aanpak, bedoeld als tijdelijke oplossing, krijgt op den duur vaak een structureel karakter. De overheid blijft dan mensen naar recreatieparken sturen en steeds meer mensen gebruiken hun plek hier als permanente woning. Dat gaat ten koste van de 'vrijheidssfeer' in recreatieparken en van de ruimte voor recreatie in Nederland, terwijl de behoefte aan zulke ruimte de komende jaren juist toeneemt.

Wat is nodig?

- **Maak beleid en ondersteun ondernemers**
Maak beleid om de vitaliteit en recreatieve functie van recreatieparken te herstellen en behouden. Help bijvoorbeeld mee tegen oneigenlijk gebruik. Onder meer door de rechtspositie van ondernemers te versterken in de aanpak van permanente bewoning. En door elders ruimte te maken voor vaste woningen, onderdak voor arbeidsmigranten en noodopvang.

Dit manifest is tot stand gekomen in samenwerking tussen Destinatie Nederland, het landelijk netwerk van destinatie- en citymarketing organisaties, en Gastvrij Nederland, het platform van branches en organisaties uit de gastvrijheidssector.

Deelnemende partijen onderdeel van Gastvrij Nederland

- Algemene Nederlandse Vereniging van Reisondernemingen ANVR
- CLC Vecta, Centrum voor live communication
- Club van Elf
- Destinatie Nederland
- FEC-Nederland
- HISWA-RECRON
- Holland Casino
- Koninklijk Nederlands Vervoer KNV
- Koninklijke Horeca Nederland
- Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB
- Museumvereniging
- NBTC Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen
- Nederlandse Vereniging van Golfaccommodaties (NVG)
- Nederlandse Vereniging van Luchthavens/Schiphol (NVL)
- Platform Ondernemende Sportaanbieders POS
- TVD Vereniging van Tentenverhuurbedrijven
- Verenigde Dagattracties Nederland VDN
- Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals
- Vereniging van Evenementenmakers VVEM
- Vereniging van Kleinschalige Reisorganisaties VVKR
- Vereniging Vrije Theater Producenten VVTP

Colofon

Contactgegevens

Destinatie Nederland
p/a VVV Nederland
Papendorpseweg 99 Gebouw A – 4e etage
3528 BJ Utrecht

T: +31 (0)30 307 4174

E: info@destinatienederland.nl

Destinatie Nederland is dé netwerk- en brancheorganisatie van destinatie- en citymarketing organisaties in Nederland.

Voor meer informatie over dit manifest kunt u contact opnemen met de public affairs adviseurs:

Uitgave

Destinatie Nederland, februari 2023

MANIFEST

Geef toerisme en recreatie de ruimte!

Toerisme en recreatie, inclusief cultuur, leveren de samenleving heel veel op – van welvaart tot welzijn. En deze ‘brede gastvrijheidssector’ kan nog meer bijdragen, want de vraag naar recreatief en toeristisch aanbod neemt toe. Wel is het dan hard nodig dat de sector genoeg (fysieke) ruimte krijgt. Een nieuw manifest roept provincies hiertoe op én geeft aan wat ervoor nodig is.

Dit levert onze sector op

➤ Positieve impact op de kwaliteit van leven en gezondheid van mensen. De brede gastvrijheidssector biedt een ontspannende en energieke omgeving voor inwoners van alle leeftijden en culturen.

➤ Economisch voordeel voor zowel de BV Nederland als provincies. De brede gastvrijheidssector is bijvoorbeeld een aanzienlijke bron van inkomsten en werkgelegenheid.

➤ Goede oplossingen op het vlak van de grote beleidsvraagstukken en -thema's van deze tijd. Naast welzijn en economie ook op gebieden als wonen, verkeer, natuur, klimaat en energie.

➤ De instandhouding van voorzieningen die inwoners waardevol vinden. Van winkels, horeca en culturele instellingen tot de infrastructuur en vervoersopties om toeristische en recreatieve bestemmingen te bereiken.

Dit is onze visie op ruimte

➤ De fysieke ruimte in Nederland is beperkt. En onze sector is niet de enige die om plek vraagt. Zo zijn er ook claims voor woningbouw, mobiliteit, natuurbescherming en een klimaatvriendelijk energiesysteem.

➤ Recreatie en toerisme gaan vaak uitstekend samen met al deze (beleids) terreinen; onze sector is ‘inclusief’. We kunnen én willen op die vlakken een positieve rol spelen in provinciale programma's en projecten.

➤ De behoefte aan recreatie en toerisme neemt toe. Door de bevolkingsgroei. Doordat steeds meer mensen stress ervaren. En door de vergrijzing: een stijgend aantal ouderen met tijd, zin en geld om te recreëren.

➤ Het is aan de overheid om te komen tot een uitgebalanceerde toewijzing van de schaarse ruimte. Bijvoorbeeld via de uitwerking van het Provinciaal Startpakket fysieke leefomgeving.

Zes aandachts- punten voor provinciaal beleid

Hoe kan een provincie de brede gastvrijheidssector voldoende ruimte geven? Die vraag staat centraal in een nieuw manifest. Dit zijn de aandachtspunten:

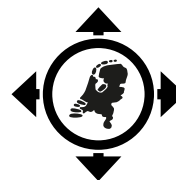
1. Blijf recreatie en toerisme stimuleren.

Formuleer als coalitie een visie op deze sector. Beloof in het coalitieakkoord de sector te ondersteunen. Verbind die ondersteuning met andere beleidsterreinen. Reserveer een passend begrotingsbedrag. En versterk de samenwerking tussen de sector en het beroepsonderwijs.

2. Geef de brede gastvrijheidssector genoeg fysieke ruimte.

Zet dit doel in provinciale plannen en opgaven. Benut er vrijkomende landbouwarealen voor. Zorg dat commissies de kennis gebruiken van sectorexperts. Verzamel en analyseer data. En gebruik die onder meer om toerisme en recreatie slim te spreiden.

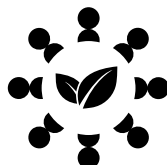
3. Voorkom de afsluiting van recreatieve gebieden.

Leg alle maatregelen voor de natuurbescherming in een gebied op tafel. Vind een uitgebalanceerde combinatie van oplossingen. En kap daarbij toerisme en recreatie niet voorbarig af: toerisme en recreatie kunnen vaak prima samengaan met natuurbescherming.

4. Stimuleer verduurzaming en 'natuurinclusief handelen'.

Geef recreatie en toerisme een rol in de verduurzaming van gebieden. Inspireer consumenten tot duurzame vormen van toerisme en recreatie. En maak regelingen om voorzieningen te verduurzamen makkelijker te vinden en te gebruiken.

5. Investeer in vervoersopties en infrastructuur.

Spreek hiervoor bijvoorbeeld het fonds aan van het Nationaal Programma Landelijk Gebied. En zorg zo dat mensen diverse vervoersmogelijkheden hebben om recreatieve en toeristische voorzieningen te bereiken. Inclusief elektrisch rijden, fietsen en wandelen.

6. Houd recreatieparken bestemd voor recreatie.

Maak beleid om de vitaliteit en recreatieve functie van recreatieparken te herstellen en behouden. Versterk de rechtspositie van ondernemers in de aanpak van permanente bewoning. En maak elders ruimte voor woningen en noodopvang.

MANIFEST

Geef toerisme en recreatie de ruimte!

Toerisme en recreatie, inclusief cultuur, leveren de samenleving heel veel op – van welvaart tot welzijn. En deze ‘brede gastvrijheidssector’ kan nog meer bijdragen, want de vraag naar recreatief en toeristisch aanbod neemt toe. Wel is het dan hard nodig dat de sector genoeg (fysieke) ruimte krijgt. Een nieuw manifest roept provincies hiertoe op én geeft aan wat ervoor nodig is.

Dit levert onze sector op

➤ Positieve impact op de kwaliteit van leven en gezondheid van mensen. De brede gastvrijheidssector biedt een ontspannende en energieke omgeving voor inwoners van alle leeftijden en culturen.

➤ Economisch voordeel voor zowel de BV Nederland als provincies. De brede gastvrijheidssector is bijvoorbeeld een aanzienlijke bron van inkomsten en werkgelegenheid.

➤ Goede oplossingen op het vlak van de grote beleidsvraagstukken en -thema's van deze tijd. Naast welzijn en economie ook op gebieden als wonen, verkeer, natuur, klimaat en energie.

➤ De instandhouding van voorzieningen die inwoners waardevol vinden. Van winkels, horeca en culturele instellingen tot de infrastructuur en vervoersopties om toeristische en recreatieve bestemmingen te bereiken.

Dit is onze visie op ruimte

➤ De fysieke ruimte in Nederland is beperkt. En onze sector is niet de enige die om plek vraagt. Zo zijn er ook claims voor woningbouw, mobiliteit, natuurbescherming en een klimaatvriendelijk energiesysteem.

➤ Recreatie en toerisme gaan vaak uitstekend samen met al deze (beleids) terreinen; onze sector is ‘inclusief’. We kunnen én willen op die vlakken een positieve rol spelen in provinciale programma's en projecten.

➤ De behoefte aan recreatie en toerisme neemt toe. Door de bevolkingsgroei. Doordat steeds meer mensen stress ervaren. En door de vergrijzing: een stijgend aantal ouderen met tijd, zin en geld om te recreëren.

➤ Het is aan de overheid om te komen tot een uitgebalanceerde toewijzing van de schaarse ruimte. Bijvoorbeeld via de uitwerking van het Provinciaal Startpakket fysieke leefomgeving.

Zes aandachts- punten voor provinciaal beleid

Hoe kan een provincie de brede gastvrijheidssector voldoende ruimte geven? Die vraag staat centraal in een nieuw manifest. Dit zijn de aandachtspunten:

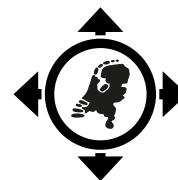
1. Blijf recreatie en toerisme stimuleren.

Formuleer als coalitie een visie op deze sector. Beloof in het coalitieakkoord de sector te ondersteunen. Verbind die ondersteuning met andere beleidsterreinen. Reserveer een passend begrotingsbedrag. En versterk de samenwerking tussen de sector en het beroepsonderwijs.

2. Geef de brede gastvrijheidssector genoeg fysieke ruimte.

Zet dit doel in provinciale plannen en opgaven. Benut er vrijkomende landbouwarealen voor. Zorg dat commissies de kennis gebruiken van sectorexperts. Verzamel en analyseer data. En gebruik die onder meer om toerisme en recreatie slim te spreiden.

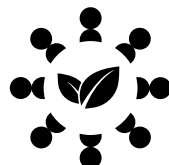
3. Voorkom de afsluiting van recreatieve gebieden.

Leg alle maatregelen voor de natuurbescherming in een gebied op tafel. Vind een uitgebalanceerde combinatie van oplossingen. En kap daarbij toerisme en recreatie niet voorbarig af: toerisme en recreatie kunnen vaak prima samengaan met natuurbescherming.

4. Stimuleer verduurzaming en 'natuurinclusief handelen'.

Geef recreatie en toerisme een rol in de verduurzaming van gebieden. Inspireer consumenten tot duurzame vormen van toerisme en recreatie. En maak regelingen om voorzieningen te verduurzamen makkelijker te vinden en te gebruiken.

5. Investeer in vervoersopties en infrastructuur.

Spreek hiervoor bijvoorbeeld het fonds aan van het Nationaal Programma Landelijk Gebied. En zorg zo dat mensen diverse vervoersmogelijkheden hebben om recreatieve en toeristische voorzieningen te bereiken. Inclusief elektrisch rijden, fietsen en wandelen.

6. Houd recreatieparken bestemd voor recreatie.

Maak beleid om de vitaliteit en recreatieve functie van recreatieparken te herstellen en behouden. Versterk de rechtspositie van ondernemers in de aanpak van permanente bewoning. En maak elders ruimte voor woningen en noodopvang.

Voor provincies is het cruciaal om toerisme en recreatie te stimuleren – inclusief cultuur. Deze brede gastvrijheidssector biedt namelijk oplossingen voor de grote beleidsvraagstukken van deze tijd. Bijvoorbeeld op het vlak van wonen, welzijn, economie, verkeer, natuur, klimaat en energie. Toerisme en recreatie moeten kortom de ruimte krijgen, zeker ook fysiek. Dit manifest vertelt hoé. Wat kan een provincie doen om die ruimte te geven?

MANIFEST

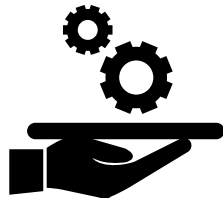

Geef toerisme en recreatie de ruimte!

Zes aandachtspunten voor provinciaal beleid

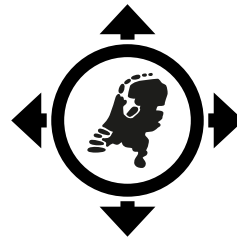
1. Blijf recreatie en toerisme stimuleren.

Formuleer als coalitie een visie op deze sector. Beloof in het coalitieakkoord de sector te ondersteunen. Verbind die ondersteuning met andere beleidsterreinen. Reserveer een bijpassend begrotingsbedrag. En versterk de samenwerking tussen de sector en het beroepsonderwijs.

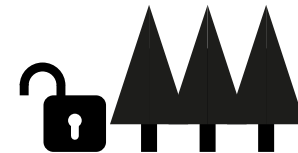
2. Geef de brede gastvrijheidssector genoeg fysieke ruimte.

Zet dit doel in provinciale plannen en opgaven. Benut er vrijkomende landbouw-arealen voor. Zorg dat commissies de kennis gebruiken van sectorexperts. Verzamel en analyseer data. En gebruik die onder meer om toerisme en recreatie slim te spreiden.

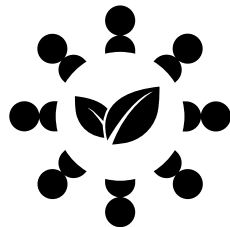
3. Voorkom de afsluiting van recreatieve gebieden.

Leg alle maatregelen voor de natuurbescherming in een gebied op tafel. Vind een uitgebalanceerde combinatie van oplossingen. En kap daarbij toerisme en recreatie niet voorbarig af: toerisme en recreatie kunnen vaak prima samengaan met natuurbescherming.

4. Stimuleer verduurzaming en 'natuurinclusief handelen'.

Geef recreatie en toerisme een rol in de verduurzaming van gebieden. Inspireer consumenten tot duurzame vormen van toerisme en recreatie. En maak regelingen om voorzieningen te verduurzamen makkelijk te vinden en te gebruiken.

5. Investeer in vervoersopties en infrastructuur.

Spreek hiervoor bijvoorbeeld het fonds aan van het Nationaal Programma Landelijk Gebied. En zorg zo dat mensen diverse vervoersmogelijkheden hebben om recreatieve en toeristische voorzieningen te bereiken. Inclusief elektrisch rijden, fietsen en wandelen.

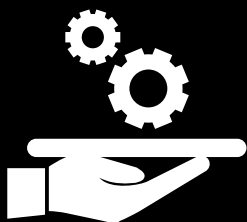
6. Houd recreatieparken bestemd voor recreatie.

Maak beleid om de vitaliteit en recreatieve functie van recreatieparken te herstellen en behouden. Versterk de rechtspositie van ondernemers in de aanpak van permanente bewoning. En maak elders ruimte voor woningen en noodopvang.

1. Blijf recreatie en toerisme stimuleren

De brede gastvrijheidssector is een vliegwieltje voor de economie. Toerisme en recreatie – inclusief cultuur – dragen bijvoorbeeld bij aan werkgelegenheid. En ze leveren zowel de BV Nederland als de provincies inkomsten op. Daarnaast draagt de sector bij aan andere maatschappelijke opgaven. Bijvoorbeeld aan de kwaliteit van leven en de gezondheid van de bevolking. Toerisme en recreatie bieden een ontspannende en energieke omgeving voor mensen van alle leeftijden en culturen. De sector helpt daarnaast voorzieningen in stand te houden die voor inwoners belangrijk zijn. Denk aan de vervoersmogelijkheden om toeristische en recreatieve voorzieningen te bereiken – van buslijnen tot wandel- en fietspaden. Maar denk ook aan winkels, horeca en musea. Zelfs als retail- en gastvrijheidszaken geen onderdeel zijn van het toeristisch-recreatieve aanbod, kunnen ze profiteren van de toestroom aan toeristen en recreanten!

Wat is nodig?

➤ Formuleer visie

Formuleer als coalitie een heldere visie op toerisme en recreatie in de eigen provincie. Maak in deze visie duidelijk waarom waardevolle voorzieningen in deze sector ondersteund moeten worden. Houd daarbij rekening met de belangen van bezoekers én inwoners. Kijk wat de omgeving toelaat. En zie hoe de sector onlosmakelijk verbonden is met – en oplossingen biedt voor – talrijke belangrijke beleidsthema's en -vraagstukken. Onder meer op het gebied van wonen, welzijn, economie, verkeer, natuur, klimaat en energie.

➤ Verbind andere beleidsterreinen

Neem in het coalitieakkoord een paragraaf op over de brede gastvrijheidssector. Baseer deze paragraaf op eerdergenoemde visie. Verbind beleid over de brede gastvrijheidssector dus duidelijk aan andere beleidsterreinen. En zie hoe die verbinding met vrijwel elk beleidsterrein mogelijk is. Of het nu gaat om infrastructuur, vestigingsklimaat, woningbouw en cultuur of wonen, sport, waterverkeer of ruimtelijke ordening. Reserveer voor de ondersteuning van toerisme en recreatie een passend bedrag in de begroting.

➤ Stimuleer samenwerkingen

Stimuleer samenwerking tussen de gastvrijheidssector en publieke organisaties (publiek-private samenwerking). Onder meer met het beroepsonderwijs. Versterk voor deze laatste krachtenbundeling vooral ook samenwerkingsinitiatieven die er al zijn. De samenwerking met het beroepsonderwijs is noodzakelijk om in de toekomst voldoende human capital te hebben voor toerisme en recreatie. De vraag om goed opgeleide medewerkers blijft groeien.

2. Geef de brede gastvrijheidssector genoeg fysieke ruimte

De brede gastvrijheidssector is belangrijk voor welzijn en welvaart. Er zijn nog volop plaatsen in Nederland die meer bezoekers kunnen en willen trekken, die meer willen profiteren van recreatie en toerisme. Tegelijkertijd leggen recreatie en toerisme grote druk op de flora en fauna in Nederlandse natuurgebieden. En zijn er (stedelijke) bestemmingen waar de sector de balans tussen bewoners en bezoekers verstoord heeft. Dit alles vraagt om slimme oplossingen.

Wat is nodig?

➤ Opname in plannen

Zorg dat er binnen de provinciale plannen en opgaven meer ruimte is voor de brede gastvrijheidssector. Bijvoorbeeld via de uitwerking van het Provinciaal Startpakket fysieke leefomgeving.

➤ Gebruik bestaande leidraad

Omarm en gebruik de 'Leidraad Bestemmingsmanagement'. Deze is ontwikkeld door een brede werkgroep, waaraan meerdere provincies deelnamen.

➤ Benut landbouwgronden

Benut vrijkomende landbouwwarealen voor recreatieve gebiedsontwikkeling, nieuwe (vaar)watergebieden en landschapsverfraaiing.

➤ Werk samen met experts

Geef het volgende advies aan commissies voor de transitie van het landelijk gebied: 'Gebruik de kennis van experts in toerisme en recreatie'. Denk bij zulke experts aan het toeristisch bedrijfsleven en organisaties op het gebied van destinatiemanagement.

➤ Pak de regie

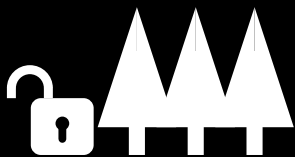
Neem als provincie de regie over de spreiding van toeristische en recreatieve activiteiten en voorzieningen. Onderzoek op welke plekken en tijden meer of juist minder bezoekers wenselijk zijn. En laat het aanbod van recreatie en toerisme aansluiten op dit onderzoek. Om dat aanbod aantrekkelijk en passend te maken – en de spreiding tot een succes – is nauwe samenwerking nodig tussen de provincie, gemeentes, ondernemers en organisaties op het gebied van destinatiemanagement.

➤ Maak keuzes op basis van data

Zorg dat er voldoende data verzameld en geanalyseerd wordt om de brede gastvrijheidssector goed te 'sturen'. Waar en wanneer is het bijvoorbeeld druk? Waar en wanneer niet? Waarin zijn toeristen en recreanten écht geïnteresseerd? Hoeveel economische waarde creëren bestemmingen precies? En wat is hun CO2-voetafdruk? Faciliteer de regionale samenwerking die nodig is voor deze dataverzameling en -analyse. Zoek en faciliteer ook samenwerking met relevante landelijke initiatieven, zoals de Landelijke Data Alliantie.

3. Voorkom de afsluiting van recreatieve gebieden

Stikstof, verdroging en het splitsen en versnijden ('versnipperen') van landschappen. Dat zijn enkele redenen waarom de natuur in Nederland onder druk staat – los van de recreatie en het toerisme in natuurgebieden. Een snelle maatregel om deze gebieden te beschermen, is om ze minder toegankelijk te maken voor bezoekers. Daarbij wordt dan een nieuwe balans gezocht tussen mens en natuur. Mede daarom is er een sterke neiging om voor die maatregel te kiezen bij het opstellen van beheerplannen voor (door de EU) beschermde natuurgebieden.

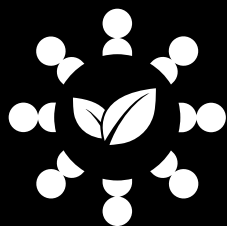
Wat is nodig?

> Focus niet op beperkingen

Laat de nieuwe balans tussen mens en natuur niet te nadelig uitpakken voor de brede gastvrijheidssector. Betrek deze sector juist bij het creëren van die balans. En focus niet op toegangsbeperking voor bezoekers, maar kies voor een combinatie van maatregelen. Er zijn meerdere redenen waarom de natuur onder druk staat, dus ook meerdere oplossingen.

4. Stimuleer verduurzaming en 'natuurinclusief handelen'

De brede gastvrijheidssector wil graag zijn verantwoordelijkheid pakken en meewerken aan de energietransitie en verduurzaming. De sector is bovendien bereid én in staat om bij te dragen aan de opwekking van meer energie.

Wat is nodig?

> Omarm duurzame initiatieven

Bied in gebieds- en omgevingsplannen ruimte voor initiatieven die duurzaamheid nastreven, inclusief de transitie naar duurzame landbouw. Geef de brede gastvrijheidssector een concrete rol in het realiseren van deze initiatieven.

> Inspireer en faciliteer

Wijs consumenten de weg. Inspireer hen om te kiezen voor duurzame toeristische en recreatieve activiteiten en voorzieningen. Zorg dat deze herkenbaar, toegankelijk en aantrekkelijk voor hen zijn.

> Maak regelingen toegankelijker

Maak het instrumentarium voor innovatie en verduurzaming beter vindbaar en toepasbaar. Informeer ondernemers in de sector bijvoorbeeld gericht over de regelingen die zij kunnen gebruiken om te innoveren en te verduurzamen. Veel ondernemers weten niet hoe ze zulke regelingen moeten aanvragen, als ze deze überhaupt al kennen.

5. Investeer in fysieke bereikbaarheid en infrastructuur

Recreatieve en toeristische voorzieningen moeten goed bereikbaar blijven of worden. Altijd met oog voor duurzaamheid.

Wat is nodig?

➤ Behoud infrastructuur

Houd de infrastructuur in stand die recreatieve en toeristische voorzieningen goed bereikbaar maakt. Schrap bijvoorbeeld geen buslijnen of fietsroutes naar deze voorzieningen.

➤ Werk aan robuuste vervoersoplossingen

Streef via provinciale aanbestedingen naar een fijnmazig regionaal mobiliteitsnetwerk. Zorg dat dankzij dit netwerk het landelijk gebied goed bereikbaar is – via diverse, robuuste vervoersoplossingen. Niet alleen autowegen dus, maar ook robuuste wandel-, fiets- en openbaarvervoersnetwerken. Stimuleer dankzij deze netwerken duurzaam verkeer naar voorzieningen binnen en tussen provincies. Creëer ook voldoende Toeristische Overstappunten: plekken om de auto te parkeren en vanaf daar een wandel- of fietstocht te starten in een landelijke omgeving.

➤ Recreatie aandachtspunt bij nieuwbouw

Schenk in de woningbouwopgave voldoende aandacht aan de bereikbaarheid van vrijetijdsvoorzieningen.

➤ Investeer in wandel- en fietsnetwerken

Investeer niet alleen in het provinciale wegennet, maar ook in wandel- en fietsnetwerken. Deze netwerken zorgen voor duurzaam verkeer naar voorzieningen binnen en tussen provincies.

➤ Faciliteer elektrisch rijden

Houd ook rekening met de grote groei van het elektrisch rijden. Het is bijvoorbeeld essentieel om 'laadinfra' (oplaadplekken voor elektrische auto's) verder door te ontwikkelen. Ook op toeristische en recreatieve plekken.

➤ Maak gebruik van het Nationaal Programma Landelijk Gebied

Vanuit dit programma stelt het kabinet een transitiefonds ter beschikking van 24,3 miljard euro. Die beschikbaarheid geldt tot en met 2035. Met het fonds wil het kabinet meebetalen aan maatregelen van provincies, gemeenten en waterschappen die gebaseerd zijn op integrale provinciale programma's.

6. Houd recreatieparken bestemd voor recreatie

Provincies hebben te maken met een groot aantal mensen dat een vaste woning zoekt. Voor al deze groepen is er vaak een tekort aan huisvesting. Door het langdurige tekort aan woningen in Nederland zoeken steeds meer mensen onderdak op recreatieparken. De neiging is nu om waar mogelijk mensen gebruik te laten maken van recreatieparken of om dit gebruik te gedogen. Deze aanpak, bedoeld als tijdelijke oplossing, krijgt op den duur vaak een structureel karakter. De overheid blijft dan mensen naar recreatieparken sturen en steeds meer mensen gebruiken hun plek hier als permanente woning. Dat gaat ten koste van de 'vrijheidssfeer' in recreatieparken en van de ruimte voor recreatie in Nederland, terwijl de behoefte aan zulke ruimte de komende jaren juist toeneemt.

Wat is nodig?

- **Maak beleid en ondersteun ondernemers**
Maak beleid om de vitaliteit en recreatieve functie van recreatieparken te herstellen en behouden. Help bijvoorbeeld mee tegen oneigenlijk gebruik. Onder meer door de rechtspositie van ondernemers te versterken in de aanpak van permanente bewoning. En door elders ruimte te maken voor vaste woningen, onderdak voor arbeidsmigranten en noodopvang.

Dit manifest is tot stand gekomen in samenwerking tussen Destinatie Nederland, het landelijk netwerk van destinatie- en citymarketing organisaties, en Gastvrij Nederland, het platform van branches en organisaties uit de gastvrijheidssector.

Deelnemende partijen onderdeel van Gastvrij Nederland

- Algemene Nederlandse Vereniging van Reisondernemingen ANVR
- CLC Vecta, Centrum voor live communication
- Club van Elf
- Destinatie Nederland
- FEC-Nederland
- HISWA-RECRON
- Holland Casino
- Koninklijk Nederlands Vervoer KNV
- Koninklijke Horeca Nederland
- Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB
- Museumvereniging
- NBTC Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen
- Nederlandse Vereniging van Golfaccommodaties (NVG)
- Nederlandse Vereniging van Luchthavens/Schiphol (NVL)
- Platform Ondernemende Sportaanbieders POS
- TVD Vereniging van Tentenverhuurbedrijven
- Verenigde Dagattracties Nederland VDN
- Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals
- Vereniging van Evenementenmakers VVEM
- Vereniging van Kleinschalige Reisorganisaties VVKR
- Vereniging Vrije Theater Producenten VVTP

Colofon

Contactgegevens

Destinatie Nederland
p/a VVV Nederland
Papendorpseweg 99 Gebouw A – 4e etage
3528 BJ Utrecht

T: +31 (0)30 307 4174

E: info@destinatienederland.nl

Destinatie Nederland is dé netwerk- en brancheorganisatie van destinatie- en citymarketing organisaties in Nederland.

Voor meer informatie over dit manifest kunt u contact opnemen met de public affairs adviseurs:

Uitgave

Destinatie Nederland, februari 2023
Vormgeving: Miquel Imlabla,
www.mixthis.nl

